

Arbetskraftsinvandring – ett år senare

Theodor Paues

Oktober 2003

En frågas väg från ”om” till ”hur”

Innehåll

1. Förord	2
2. Vad har hänt i Sverige?.....	3
3. Vad händer på EU-nivå?	5
4. Arbetskraftsinvandring, visst. Men hur?.....	6
4.1 TVÅ TYPER AV ARBETSKRAFTSINVANDRING	6
4.2 TVÅ PRINCIPER	7
5. Vad händer nu?.....	9
6. Appendix: Tidslinje.....	10

1. Förord

Vissa frågor trösklar runt i det politiska systemet år efter år, utan att någonting händer. Andra rör sig snabbt. Arbetskraftsinvandring har under det senaste året visat sig tillhöra den senare sorten. Frågan blev het i valrörelsen förra sommaren, och gav upphov till en breddad debatt. I våras beslutade riksdagen att en utredning ska ta fram ett förslag till nytt regelverk, som vidgar möjligheterna till arbetskraftsinvandring.

Svenskt Näringsliv har länge verkat för att underlätta rekrytering av medarbetare från andra länder. För de svenska företagen är arbetskraftsinvandring en viktig komponent för att trygga kompetensförsörjningen och skapa bättre förutsättningar för tillväxt. Arbetskraftsinvandring är också viktigt för att öppna Sverige mot omvärlden, inte bara för handel, kapitalströmmar och idéer, utan också för människor. Öppenhet mot omvärlden skapar dynamik i samhället som inte minst gynnar företagsamheten och utvecklingen av näringslivet.

Den här rapporten är ett försök att sammanfatta vad som hänt i frågan om arbetskraftsinvandring under drygt ett år, ge en bild av vad frågan står i dag och blicka lite in i framtiden.

Information om dagens regelverk för arbetskraftsinvandring, och Svenskt Näringslivs förslag på förändringar, finns i rapporten ”Invandring för tillväxt och nya jobb” från juli 2002. Ytterligare information finns på www.svensktnaringsliv.se/arbetskraftsinvandring.

Theodor Paues
Ansvarig politiker- och mediekontakter arbetskraftsinvandring
theodor.paues@svensktnaringsliv.se
070-244 30 95

2. Vad har hänt i Sverige?

Under det gångna året har flera stora steg tagits mot ett nytt regelverk för arbetskraftsinvandring. Debattklimatet har förändrats radikalt, riksdagen har fattat beslut i frågan, fler parter är engagerade och de politiska ställningstagandena har blivit tydligare.

Våren 2002, för ett och ett halvt år sedan, var arbetskraftsinvandring en fråga som diskuterades då och då, men den var knappast ”het”, varken i media eller bland politiker. Den vaknade dock med ett språng under sommaren och blev riktigt brännande i valrörelsen under hösten. Bakgrunden var dels att Svenskt Näringsliv under Almedalsveckan i Visby presenterade ett detaljerat förslag till ny lagstiftning i frågan, dels att folkpartiet valde att göra den till en av sina profilfrågor i valet.

Debatten i valrörelsen var kraftigt polariserad, som valdebatter brukar vara. De borgerliga partierna – med folkpartiet i spetsen – ställde sig på ja-sidan. I andra ringhörnan: regeringen och LO. Statsministern försökte avfärda frågan i valrörelsen med att säga att arbetskraftsinvandring inte har varit aktuellt på sju till tio år, och att vi först måste hjälpa de som är arbetslösa i Sverige i dag att komma i jobb.

Trots hettan i debatten var det dock få aktörer som i detta läge hunnit formulera tydliga egna förslag kring hur regelverket borde se ut. Sedan dess har kvarnarna malt. De hårda ideologiska uttalandena har blivit färre, och den praktiska dimensionen i frågan tydligare. Sedan förra sommaren har allt fler aktörer gett sig in i frågan, utifrån sina perspektiv.

Flera kommuner har skrivit till myndigheter och regeringen och begärt undantag från dagens regelverk, för att kunna hantera rekryteringsproblem och demografiska problem. Pensionärsorganisationerna PRO och SPF har båda tagit ställning för ökad arbetskraftsinvandring, med hänvisning till arbetskraftsbehov i offentlig sektor. Kommun- och landstingsförbundets ordföranden har lanserat arbetskraftsinvandring som en metod att hantera kostnadsproblem i offentlig sektor.

Parallellt med detta har riksdagspartierna blivit allt tydligare. Folkpartiet, miljöpartiet, centerpartiet, moderaterna, kristdemokraterna och vänsterpartiet har alla konkretiserat sina ställningstaganden kring hur ett framtida regelverk bör se ut. Inget riksdagsparti är i dag uttalat emot arbetskraftsinvandring. Nu gäller frågan inte *om* utan *vilken typ* av arbetskraftsinvandring vi ska ha (se kapitel 4).

Frågan fick vidare belysning genom regeringens utredning om arbetskraftens rörlighet i EU. Regeringens utredare lanserade i januari idén att införa övergångsregler för medborgare från EU:s nya medlemsländer, men detta förslag avvisades av nästan alla remissinstanser. Även regeringen har varit noga med att framhålla att Sveriges linje är att övergångsregler inte ska tillämpas, även om regeringen hållit en liten bakdörr öppen utifall att ”arbetsmarknadens funktionssätt hotas”.

Senare under våren gav riksdagen i uppdrag till regeringen att tillsätta en utredning som ska utarbeta ett nytt regelverk, som ökar möjligheterna till arbetskraftsinvandring från länder utanför EU. I riksdagens ställningstagande poängterades också värdet och behovet av arbetskraftsinvandring. Riksdagens beslut stöddes av de borgerliga partierna och miljöpartiet.

Sedan riksdagens ställningstagande har regeringen mjukat upp sin linje. Flera ministrar har under våren och sommaren sagt att arbetskraftsinvandring är viktigt, och att det redan nu är dags att se över lagstiftningen. Allra tydligast blev det förändrade synsättet när statsministern i tid-

skriften Progressive Politics¹ i juli beskrev frågan som en av de ”progressiva frågorna” i Europa, och betonade att tillväxten kan hämmas om den inte snart får en lösning.

Ännu har regeringen dock inte tillsatt den utredning riksdagen beställt, och det finns heller inga direktiv. Däremot har Ams fått i uppdrag att se över sin tillämpning av dagens regler, och detta har resulterat i vissa uppmjukningar och ökade möjligheter till rekrytering från länder utanför EU. Än så länge handlar detta dock om förändringar på marginalen.

¹ Progressive Politics ges ut av den internationella tankesmedjan Policy Network, som initierats av ett antal ledande politiker till vänster om mitten, bland andra Tony Blair, Bill Clinton och Göran Persson.

3. Vad händer på EU-nivå?

Utvecklingen inom EU kan beskrivas som att man med en stort antal förslag tar ett totalgrepp på alla aspekter som påverkar synen på arbetskraftsinvandring. Det handlar alltså inte enbart om invandring av tredjelandsmedborgare för att arbeta utan även om åtgärder för att bekämpa illegal immigration, åtgärder för att främja integration m m. Initiativen kan delas upp i *rättsliga initiativ* och *politiska initiativ* av Kommissionen.

Bland de *rättsliga initiativen* är det viktigaste det direktivförslag som Kommissionen la fram i juli 2001 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i syfte att bedriva verksamhet som anställd eller som egenföretagare. Direktivförslaget bygger på en decentraliserad och individuell arbetskraftsinvandring och innehåller både materiella regler och procedurregler för medlemsstaterna.

Diskussionerna i rådet om direktivförslaget är emellertid blockerade på grund av frågans känsliga karaktär. Någon deadline för direktivförslagets antagande har därför inte satts. Vid rådsmötet i Thessaloniki den 19-20 juni 2003 omnämndes endast i allmänna termer att det fanns ett behov av att utarbeta legala vägar för arbetskraftsinvandring. Något överraskande så tog det italienska ordförandeskapet vid sammanträdet i rådet den 12 september 2003 i Rom ett initiativ till en studie om immigrationskvoter syftande till ett europeiskt system för koordinering av dessa kvoter. Förslaget syftar till att med hjälp av immigrationskvoter få stöd för repatriering av tredjelandsmedborgare som är illegala immigranter. Det är i dagsläget svårt att bedöma vilka effekter detta förslag kommer att få på den fortsatta politiska processen på EU-nivå.

Det finns också ett direktivförslag beträffande möjligheterna för studenter, trainees och frivilligarbetare som är tredjelandsmedborgare att komma till ett EU-land och vistas där. Inte heller detta direktivförslag har avancerat i den politiska processen. I november kommer ett motsvarande direktivförslag beträffande forskare.

Det finns också direktivförslag som har antagits. I februari 2003 antogs ett direktiv om regler beträffande återförening av familjer och i juni 2003 ingicks en politisk överenskommelse om den rättsliga statusen för tredjelandsmedborgare som har varit bosatta i fem år i ett EU-land. Det sistnämnda direktivet ger tredjelandsmedborgare rätt till arbets- och uppehållstillstånd även i andra EU-länder än det land som har beviljat arbets- och uppehållstillståndet.

Bland de *politiska initiativen* är det viktigaste Kommissionens meddelande från juni 2003 om immigration, integration och sysselsättning. Innehållet är en parallell till den svenska debatten om vikten av integration av invandrare som redan finns i ett EU-land.

Det finns också ett antal politiska initiativ för att bekämpa illegal immigration. Rådet antog i februari 2002 en åtgärdsplan för att bekämpa illegal integration. I november 2002 antog rådet ett åtgärdsprogram för att få illegala immigranter att återvända. Och i juli 2003 la Kommissionen fram ett förslag till en förordning om ett program för ekonomiskt och tekniskt bistånd till länder utanför EU beträffande migration och asylsökande.

EUs politiska betydelse för Sveriges hantering av frågan om arbetskraftsinvandring är naturligtvis svår att säkert bedöma. EU kommer troligen inte ha politiska möjligheter att hantera frågan om arbetskraftsinvandring av tredjelandsmedborgare förrän det har blivit klart att EUs kommande utvidgning i maj 2004 inte har lett till en omfattande arbetskraftsinvandring i form av rörlighet till de nuvarande medlemsstaterna. För Sverige kommer EU-dimensionen av arbetsinvandring å andra sidan bli allt tydligare eftersom en viktig aspekt på arbetskraftsinvandring är arbetsinvandrares rätt att arbeta i andra EU-länder. Denna fråga kan endast lösas på EU-nivå.

4. Arbetskraftsinvandring, visst. Men hur?

Sedan förra sommaren har positionerna i riksdagen kring arbetskraftsinvandring blivit väsentligt tydligare. Folkpartiet, centerpartiet och miljöpartiet är de partier som gått längst i att konkretisera hur de vill att ett nytt regelverk bör se ut. Även vänsterpartiet har dock offentliggjort vissa ställningstaganden. Utöver partierna i riksdagen har SACO, LO och Svenskt Näringsliv föreslagit detaljerade förändringar av dagens regelverk.

Gemensamt för alla förslag som presenterats är att möjligheterna till arbetskraftsinvandring från länder utanför EU bör öka, och att detta ska ske på ett reglerat sätt. Ingen framträdande aktör argumenterar i nuläget mot arbetskraftsinvandring. Det är heller ingen som förespråkar en helt fri, oreglerad invandring. Vilken typ av regelverk som bör gälla finns det dock skilda uppfattningar om.

Debatten har alltså slutat att kretsa kring *om*, och istället handla om *hur*.

4.1 TVÅ TYPER AV ARBETSKRAFTSINVANDRING

En fråga som arbetskraftsinvandring kan naturligtvis snittas på många olika sätt, men i grunden finns två olika uppfattningar om hur frågan bör lösas. Båda dessa synsätt förkommer i dag i den svenska debatten.

Dels tanken om en **centraliserad och kollektiv arbetskraftsinvandring**. Enligt detta synsätt bör Ams, eller motsvarande myndighet, göra bedömningar om vilka branscher som saknar arbetskraft. Arbets sökande från andra länder är sedan välkomna till svensk arbetsmarknad, förutsatt att de tillhör någon av de identifierade bristgrupperna.

Modellen innebär alltså att människor som redan finns på den svenska arbetsmarknaden ska ha förtur till arbetstillfällena i Sverige. I allmänhet innebär denna modell också att arbetsgivare måste ha visat att det inte går att hitta den personal de söker inom landet eller EU, innan arbetskraftsinvandring från tredje land kan tillåtas. Tankar har också ventilerats att så gott som all arbetskraftsinvandring ska ske genom att svenska myndigheter etablerar rekryteringskontor i de berörda länderna.

I grunden är det så här den mycket begränsade arbetskraftsinvandringen till Sverige i dag fungerar. Ams gör idag bedömningar av briststyrken, inom vilka arbetskraftsinvandring kan bli aktuellt. Varje ansökan måste passera genom den lokala länsarbetsnämnden, där företrädare för arbetsmarknadens parter gör bedömningen om tjänsten skulle kunna tillsättas av någon som redan har arbetstillstånd i Sverige. Därefter fattas beslutet om arbets- och uppehållstillstånd formellt av Migrationsverket.

Mot detta står tanken om en **decentraliserad och individuell arbetskraftsinvandring**. Enligt detta synsätt behövs ingen central behovsprövning eller koordinering av rekrytering från andra länder. Istället kan varje företag bedöma sina rekryteringsbehov lokalt, och om det behövs söka medarbetare från andra länder. Om en arbetsgivare erbjuder ett arbete till en person från ett annat land, bör denna person också få möjligheten att komma till Sverige för att ta jobbet.

I denna modell ligger också tanken att arbetssökande från andra länder ska ha möjlighet att komma till Sverige under en begränsad period, för att söka arbete och sedan kunna stanna om de når en överenskommelse med en arbetsgivare.

I princip är det på detta sätt rekrytering inom Sverige, och även inom EU:s gemensamma arbetsmarknad, går till. Om en restaurangägare i Umeå vill anställa en kock från Borås krävs ingen prövning för att se om det finns arbetslösa kockar i Umeå som skulle kunna ta jobbet istället. Samma sak gäller om restaurangägaren vill rekrytera en kock från Glasgow eller Wien. Och på samma sätt kan människor från både Borås, Glasgow och Wien i dag söka sig till Umeå och andra orter i Sverige för att söka arbete, för att sedan stanna om de hittar ett.

Svenskt Näringslivs förslag till nytt regelverk grundar sig på tanken om decentraliserad och individuell arbetskraftsinvandring. Enligt vår bedömning har denna typ av arbetskraftsinvandring stora fördelar i det att företagen själva kan avgöra vilken typ av medarbetare de har behov av, utan att gå omvägen via Ams eller någon annan myndighet.

Både arbetsgivare och arbetssökande är betjänta av att kunna mötas direkt, utan en myndighet som ombud. Den arbetssökande bör också kunna besöka arbetsplatsen, vilket försvåras om rekryteringen måste vara klar innan inresa.

I de delar av offentlig sektor där legitimationsyrken är vanliga, skulle arbetskraftsbrist möjligen kunna behovsprövas centralt. Inom näringslivet, och i synnerhet inom små företag, är det dock nära nog omöjligt för någon annan än arbetsgivaren att veta vilken kompetens som behövs på varje arbetsplats. Och även för arbetsgivare inom offentlig sektor skulle ett system där rekryteringar kan göras direkt vara smidigare och mer effektivt än att gå via en särskild myndighet.

Eftersom rekrytering inom landet och EU redan i dag sker decentraliserat och individuellt skulle en förändring i denna riktning också innebära att spelreglerna på arbetsmarknaden blir mer likformiga. Människor från länder utanför EU skulle inte längre vara negativt särbehandlade av regelverket. Rekryteringar skulle därmed i högre grad avgöras av sökandes meriter och kompetens, istället för nationalitet.

4.2 TVÅ PRINCIPER

Den politiska debatten om arbetskraftsinvandring idag handlar om vilken av de två tankesätten ovan som bör prägla regelverket. I praktiken är det framför allt kring två principfrågor som de största oenigheterna finns i dag. I den kommande utredningen om arbetskraftsinvandring är det sannolikt kring dessa principer som mycket av debatten kommer att stå.

Den första principen gäller om arbete ska vara tillräcklig grund för att få uppehållstillstånd i Sverige.

Detta innebär att det inte behövs någon behovsprövning från myndighet eller arbetsmarknadens parter, utan att varje arbetsgivare själv avgör om det finns ett behov. Om arbetsgivare och arbetssökande träffat en överenskommelse så är det tillräckligt för att den arbetssökande ska få inleda sin anställning.

Denna princip är själva grunden i Svenskt Näringslivs förslag – den som har erbjudande om jobb ska få bo och arbeta i Sverige. De partier som uttalat sitt stöd för denna princip är **moderaterna, kristdemokraterna, miljöpartiet, folkpartiet och centerpartiet**. SACO anser att man bör överväga att ta bort kravet på behovsprövning, vilket i praktiken betyder samma sak.

Regeringen har rört sig när det gäller denna princip. Mona Sahlin sa i media i våras att hon är för arbetskraftsinvandring, men bara "i yrken där det råder brist på folk". Liknande uttalanden har gjorts av andra ministrar. Det är alltså ett stöd för dagens system. Göran Persson sa dock i somras i internationell press att man bör tillåta alla invandrare "som vill bidra och arbeta i Europa att göra det", vilket antyder att den som har ett erbjudande om arbete bör få komma hit.

LO har sagt att arbetskraftsinvandring ska ske i samarbete med AMS och länsarbetsnämnderna. Det är alltså stöd för dagens system.

Den andra principen gäller om arbetstillstånd ska kunna sökas på plats i Sverige.

Denna princip innebär alltså att människor från andra länder kan resa till Sverige på turistvisum, söka arbete, och få stanna om de hittar ett. Som lagstiftningen ser ut i dag måste en arbetskraftsinvandrare ha arbetstillstånd klart redan före inresa. Möjligheterna att komma till Sverige för att söka arbete är alltså mycket begränsade, eftersom man inte får stanna om man hittar ett arbete, utan måste åka tillbaka till sitt hemland och söka arbetstillstånd därifrån.

Vidare innebär denna princip att människor som redan är i Sverige kan stanna, om de fått förankring på arbetsmarknaden. Detta påverkar inte minst de människor som sökt asyl och fått arbete under det att asylärendet handläggs.

Även denna princip är central i Svenskt Näringslivs förslag. Även för denna princip har **moderaterna, kristdemokraterna, miljöpartiet, folkpartiet** och **centerpartiet** uttryckt sitt stöd. **Vänsterpartiet** har tagit ställning mot denna princip. **LO** har i klartext sagt att det inte bör vara möjligt att resa till Sverige för att söka jobb.

5. Vad händer nu?

För den politiska utvecklingen i Sverige i frågan ligger nu bollen hos arbetslivsminister Hans Karlsson. Han måste tillsätta den utredning som riksdagen har begärt. Ännu har inga direktiv presenterats, och det finns heller ingen ordförande utsedd.

Direktiven är Hans Karlssons chans att visa vilken typ av arbetskraftsinvandring regeringen är intresserad av, men eftersom utredningen kommer vara parlamentarisk så kommer de slutgiltiga förslagen att avgöras av riksdagspartiernas och deras företrädares ställningstaganden.

I det ljuset är utvecklingen lovande. De borgerliga partierna och miljöpartiet har varit tydliga i att förespråka en individuellt och decentraliserad arbetskraftsinvandring, som på ett effektivt sätt skulle göra Sveriges arbetsmarknad mer internationell. Även socialdemokraterna och regeringen har försiktigt rört sig i rätt riktning. Det är också en stor fördel att LO idag ser behovet av arbetskraftsinvandring, även om organisationen än så länge argumenterar för ett kollektivt och centraliserat regelverk.

Kanske är tidsperspektivet en av de viktigaste frågorna för den kommande utredningen. Om utredningsuppdraget blir allt för långt kan frågan dra ut under hela denna mandatperiod, vilket skulle skjuta upp beslutet fram till hösten 2006 och sannolikt ännu senare.

Processen i EU kommer sannolikt att dra ut på tiden och ha liten betydelse för frågans utveckling i Sverige på kort sikt. Framöver kan dock utvecklingen i EU komma igång, vilket naturligtvis påverkar Sverige. Det bästa Sverige kan göra för att påverka EU i rätt riktning är sannolikt att gå före, öppna Sverige för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU och visa i praktisk handling att denna invandring kan fungera väl.

6. Appendix: Tidslinje

Tidslinjen nedan visar kronologiskt frågans utveckling i Sverige under de senaste två åren, med fokus på när aktörer gett sig in i debatten eller förändrat sina tidigare ställningstaganden. Förteckningen är inte heltäckande, men ger en övergripande bild av vad som hänt.

2001

19 juni **Svenskt Näringsliv** skriver till arbetsmarknadsminister Björn Rosengren och begär ett nytt regelverk för arbetskraftsinvandring.

2002

7 januari Statsråden Björn Rosengren, Ulrica Messing och Mona Sahlin skriver till **Länsstyrelsen i Västernorrland** och avslår en önskan om friare regler för arbetskraftsinvandring i Västernorrland.

1 april Undantag från kravet på tillfälliga arbetstillstånd införs i utlänningsförordningen för professionella **artister** om de är engagerade i max 14 dagar under en 12 månadersperiod, professionella **idrottsutövare** som besöker landet för att delta i internationella tävlingar samt för **specialister i internationella konserter** för högst ett års sammanlagd vistelse.

under 2002 **Migrationsverket** beslutar att det inte längre skall krävas arbetstillstånd för att plocka vilda bär i Sverige. När det gäller säsongarbete inom trädgårdsnäringen beslutar Länsarbetsnämnden om en årlig kvot av arbetstillstånd.

10 juli **Svenskt Näringsliv** presenterar förslag till nytt regelverk för arbetskraftsinvandring i rapporten "Invandring för tillväxt och nya jobb".

14 juli I en debattartikel i Expressen presenterar Svenskt Näringsliv en undersökning från **Temo** där 7 av 10 svarande i allmänheten tycker det är ett bra förslag att den som har ett erbjudande om arbete ska få komma hit, även om personen kommer från ett land utanför EU. Samma fråga ställs igen ett år senare, med nära nog identiskt resultat.

sensommaren **Folkpartiet** tar upp frågan i valrörelsen.

13 augusti I en intervju i P1 Morgon säger statsminister **Göran Persson** att arbetskraftsinvandring inte är aktuellt förrän om 7 till 10 år.

14 augusti **Centerpartiet** presenterar rapporten "Från första dagen", med detaljerade förslag kring hur ett regelverk för arbetskraftsinvandring bör vara utformat. Central i dessa förslag är principen att ett erbjudande om arbete i Sverige bör kunna leda till arbets- och uppehållstillstånd, samt att man bör kunna söka dessa tillstånd på plats i Sverige.

24 augusti Dagens Industri presenterar en opinionsundersökning från **Ruab**, där 82 procent av allmänheten svarar att människor från länder utanför EU ska få bosätta sig i Sverige om de har fått ett arbete här.

- 8 – 23 oktober Under **allmänna motionstiden** inkommer motioner om arbetskraftsinvandring från samtliga riksdagspartier, utom socialdemokraterna. Alla motioner yrkar för att öka möjligheterna till arbetskraftsinvandring, men är inte så specifika kring hur regelverket bör se ut. Undantaget är folkpartiets motion som utgår från principen att den som har erbjudande om arbete bör få uppehållstillstånd i Sverige, och att man bör få söka uppehållstillstånd för arbete på plats.
- 6 november **Företagarna** presenterar en opinionsundersökning som visar att 7 av 10 småföretagare anser att arbetskraftsinvandring är ett sätt att lösa framtida arbetskraftsbrist.
- 19 december Vid pensionärsorganisationen **PRO:s** 60-årsjubileum lyfter ordförande Lage Andréasson fram Sveriges behov av arbetskraftsinvandring för att bland annat klara de ökande behoven inom vård och omsorg.
- 2003
- 10 januari **Widar Andersson** (s) argumenterar för vikten av arbetskraftsinvandring i Dagens Industri, från ett flyktningperspektiv.
- 15 januari Regeringens utredare **Berit Rollén** presenterar utredningen ”EU:s utvidgning och arbetskraftens rörlighet”, och argumenterar för att Sverige ska tillämpa övergångsregler på arbetsmarknaden för de nya medlemsstaterna i unionen. Så gott som samtliga remissvar avvisar detta förslag. Svenskt Näringsliv, TCO och SACO skriver en gemensam debattartikel på detta tema i Expressen 25 februari. Även LO avvisar förslaget i sitt remissvar.
- 26 februari Migrationsminister **Jan O Karlsson** poängterar i riksdagen att regeringens linje är att Sverige inte ska tillämpa övergångsregler på arbetsmarknaden för de nya medlemmarna i EU. Samtidigt säger han att dessa regler ändå kan bli aktuella om ”arbetsmarknadens funktionssätt hotas”.
- 4 mars **Miljöpartiet** presenterar rapporten ”Arbetskraftsinvandring med socialt ansvar”, med ett detaljerat förslag till nytt regelverk. Bärande i förslaget är bland annat principen att ett erbjudande om arbete i Sverige ska kunna leda till arbets- och uppehållstillstånd, samt att man ska kunna söka dessa tillstånd på plats i Sverige.
- 14 mars Arbetslivsminister **Hans Karlsson** säger i en debatt i riksdagen att ”vi redan i dag seriöst bör börja fundera över de behov av arbetskraftsinvandring från länder utanför EU- och EES-området som kan uppstå framöver”.
- 21 mars **Gröna Näringens Riksorganisation** (GRO) slår vid sin stämma i Skövde fast att arbetskraftsinvandring är nödvändig för att bibehålla svensk odling av potatis, frukt, bär, grönsaker och blommor.
- 26 mars I ett uttalande på **Vänsterpartiets** hemsida förtydligar riksdagsledamoten Kalle Larsson (v) partiets politik i frågan. Bland annat innebär denna att arbetskraftsinvandrare bör få permanenta uppehållstillstånd, och att även medföljande ska få stanna.

- 3 april Pensionärsorganisationen **SPF**:s ordförande Barbro Westerholm lyfter fram behovet av arbetskraftsinvandring i medlemstidningen Veteranposten. I artikeln skriver hon att en person som får ett erbjudande om anställning i Sverige bör kunna få ett tidsbegränsat arbets- och uppehållstillstånd, oberoende om personen befinner sig i landet eller inte.
- 7 april Kommunalråden Bernt Källström (s) i **Ragunda** och Lennart Oscarsson (s) i **Strömsund** argumenterar i en debattartikel i Expressen för glesbygdens behov av arbetskraftsinvandring.
- 10 april **Riksdagen** tar beslut om att en utredning ska ta fram ett förslag till nytt regelverk, som ökar möjligheterna till arbetskraftsinvandring från länder utanför EU. I riksdagens ställningstagande framgår också att det finns ett behov av arbetskraftsinvandring redan i dag, och ställningstagandet hänvisar till undersökningar som pekar på att behovet kommer att öka.
- 10 april Stockholms oppositionsborgarråd **Kristina Axén Olin** (m) uppmanar i en skrivelse kommunstyrelsen att föreslå regeringen att Stockholm blir försökskommun för arbetskraftsinvandring.
- 10 april **De nordiska näringslivsorganisationerna** skriver ett gemensamt brev till statsministrarna i respektive land för att ge uttryck för sin gemensamma uppfattning att medborgare i de nya EU-länderna skall få del av den fria rörligheten inom EU utan några övergångsperioder.
- 15 april **Bollnäs** kommun skriver till migrationsminister Jan O Karlsson och lyfter fram rekryteringsproblemen i glesbygden, och behovet av att asylsökande som hittat anställning får stanna. Några dagar tidigare har företrädare för samtliga partier i kommunen skrivit ett gemensamt upprop på samma tema.
- 30 april Tidningen **Kommun-Aktuellt** publicerar en enkät där 66 procent av landets kommunstyrelseordföranden vill göra det lättare för arbetssökande utanför EU att få arbetstillstånd i Sverige.
- 8 maj Hearing i riksdagen om arbetskraftsinvandring. **SACO** presenterar sin policy i frågan som bland annat innebär att behovsprövningen bör tas bort, och att studenter lättare ska kunna stanna i Sverige om de får arbete.
- 9 maj **Lotta Nilsson Hedström** (mp) interpellerar i riksdagen om behovet av arbetskraftsinvandring utifrån utvecklingsländernas perspektiv.
- 30 juni **Ams** ger ett generellt bemyndigande som innebär att alla medborgare från de nya EU-staterna som är i Sverige med tillfälliga uppehållstillstånd för arbete får dessa förlängda till maj 2004 (dvs till dessa stater blir del av den gemensamma arbetsmarknaden).
- 2 juli **Göran Persson** lyfter i en debattartikel i tidskriften ”Progressive Politics” fram arbetskraftsinvandring som en av de ”progressiva reformerna” för Europa och Sverige. Han skriver också att det bästa sättet att gynna tillväxten är att ”låta alla som vill arbeta i Europa göra det”.
- 28 juli Kommunförbundets ordförande **Ilmar Reepalu** (s) och landstingsförbundets dito **Lars Isaksson** (s) föreslår på DN Debatt arbetskraftsinvandring som ett sätt att öka skatteintäkter och arbetskraftsutbud.

- 8 augusti **Carin Adolfsson Elgestam** (s) ifrågasätter dagens regelverk i en fråga i riksdagen, med utgångspunkt i att en läkare från Litauen inte får stanna i Sverige, trots att han har arbete på en vårdcentral i Kronobergs län.
- 11 augusti **Kristdemokraternas** förste och andre vice ordförande Maria Larsson och Göran Hägglund skriver i en debattartikel i Sydsvenskan att behovsprövningen bör avskaffas.
- 30 augusti Kommunstyrelsens ordföranden i **Avesta**, Ulf Berg (m), och i **Hedemora**, Gun Drugge (c), skriver till statsministern och påkallar bristerna med dagens regelverk och de problem det innebär i deras kommuner.
- 23 september **Näringsministrarna i de nordiska och baltiska länderna samt Polen** träffas på Öland och enas bland annat om att främja arbetskraftens rörlighet mellan länderna. Efter mötet sa arbetslivsminister Hans Karlsson att inget tyder på att Sverige kommer införa övergångsregler på arbetsmarknaden för de nya EU-länderna.
- 12 oktober **LO** hävdar i en rapport att Sverige behöver arbetskraftsinvandring, för att företagens och offentliga sektorns rekryteringsbehov ska kunna mötas.
- 16 september
– 7 oktober Under allmänna motionstiden preciserar **Kristdemokraterna** sitt förslag i en motion, där de förespråkar att behovsprövningen tas bort, och att det bör vara möjligt att söka uppehållstillstånd på plats i Sverige.
- 25 oktober **Moderaterna** konkretiserar hur de vill att det framtida regelverket ska se ut, genom beslut i partistämman. Deras förslag innebär ett decentraliserat och individuellt system, utan behovsprövning.
- 27 oktober Eric Sundström, ordförande i **socialdemokraternas studentförbund**, och Theodor Paues från Svenskt Näringsliv skriver i en debattartikel i Motala Tidning att utländska studenter som fått jobb i Sverige bör få stanna. De framhåller också att det bör vara möjligt att komma till Sverige för att söka jobb, och stanna om man hittar ett.